

snoeid, gelijk ook de *manus* meer eene vaderlijke, dan eene maritale macht was.

Wanneer het huwelijk zonder *manus* ontstond, valt moeielijk te zeggen. Maar, gelijk werd herinnerd, was het ten tijde van de *lex XII tabularum* niet onbekend meer. En zelfs in de dagen van Cicero behoefde de vrouw, die op deze wijze was gehuwd, niet meer om van de *manus* vrij te blijven, haar jaarlijksch *trinodium* buiten de echtelijke woning door te brengen.

Intusschen is het gansch niet zeker, dat de vrijheid van de buiten *manus* in den gewonen zin des woords levende getrouwde vrouw, zooveel grooter was dan die harer zusters, welke zich aan de *manus* hadden onderworpen. Was toch de vrouw, bij het sluiten van het huwelijk, nog in haars vaders macht, zoo bleef zij daarin ook na haar trouwen, hoe strijdig het ook, naar Ihering opmerkt, met de aloude beschouwingen omtrent het huisgezin moge zijn geweest, dat eene vreemde hand zoo diep in het huiselijk leven zich kon doen gevoelen. En bevond zich de vrouw onder de voogdij harer agnaten, zoo deed deze ongewijzigd ook straks haren vermogensrechtelijken invloed gevoelen, terwijl voor het overige de toestand feitelijk wellicht niet belangrijk verschilde van wat die bij een huwelijk met *manus* was ¹⁾. Volgens Brinz is het ook eene openbaring van de macht des mans, dat de vrouw, gelijk eveneens bij deze huwelijken het geval was, den stand van haren echtgenoot deelde ²⁾. Zij ging echter niet in zijne familie over; ook kwam haar vermogen niet aan den man. Alleen de *dos ad sustinenda onera matrimonii*. Van het overige miste hij zelfs het beheer ³⁾.

Scheiding stond bij dit huwelijk beiden echtgenooten vrij, zij het al, dat de vrouw, die zich nog in *patria potestate* bevond, daarvoor, gelijk als voor het aangaan van den echt, de toestemming haars vaders behoefde. Zelfs had deze, naar moeielijk geloochend schijnt

¹⁾ Cf. Ihering, t. a. p., II. 1. p. 193.

²⁾ *Lehrbuch der Pandekten*, p. 1211.

³⁾ Cf. Roszbach, t. a. p., p. 43.